

Muskuļu un skeleta sistēmas slimību ekonomiskā sloga sabiedrībai novērtējums

Daiga Behmane, Alina Dūdele¹

Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

¹ Latvijas Veselības ekonomikas asociācija

Ievads. Muskuļu un skeleta sistēmas (MSS) slimības ir plaša slimību grupa ar daudzfaktoru etioloģiju, kas ietver dažādas izcelsmes balsta un kustību aparāta slimības, kuras ir lielākais invaliditātes cēlonis darba spējīgo iedzīvotāju grupā Eiropas valstīs, tajā skaitā Latvijā.

Muskuļu un skeleta slimībām ir būtiska ietekme uz cilvēku individuālo produktivitāti, tās ietekmē kopējo darba tirgus kvalitāti un darba spēka produktivitāti, tādējādi ietekmējot valsts ekonomiskās attīstības iespējas.

Līdz šim Latvijā slimību radītajam ekonomiskajam slogam nav pievērsta atbilstoša vērība un slimību izmaksu informācija netiek apkopota un izmantota sistēmiskā veidā sabiedrības veselības un veselības aprūpes politikas veidošanā.

Darba mērķis. Noskaidrot muskuļu un skeleta sistēmas slimību radīto ekonomisko slogu sabiedrībai un novērtēt slimību izmaksu lielumu un īpatsvaru indivīdam, veselības aprūpes sistēmai, darba devējam un sabiedrībai kopumā.

Materiāls un metodes. Pētījumā izveidots MSS izmaksu ekonomiskais modelis, kas ietver slimības tiešās (indivīda un veselības aprūpes izmaksas) un netiešās izmaksas (darba devēja, sociālās apdrošināšanas sistēmas un sabiedrības izmaksas kopumā). Veikta slimības izmaksu ekonomiskā analīze.

Rezultāti. Muskuļu un skeleta sistēmas slimības izmaksas Latvijā pārsniedz 140 miljonus EUR gadā. Lielākā izmaksu daļa (virs 30%) ir indivīda personīgās (tiešās un netiešās) izmaksas, bet otra lielākā izmaksu daļa (virs 25%) gulstas uz darba devēju, kas ir saistītas ar darbinieku pārejošo darba nespēju, darbinieku produktivitātes samazinājumu un darbinieku zaudējumiem; veselības aprūpes sistēmas izmaksas sastāda ap 20%, kas ir izmaksu relatīvi mazākā daļa, sociālās apdrošināšanas sistēmas izmaksas, kas ir saistītas ar pilnīgu darba spēju zudumu un invaliditātes pabalstiem, sastāda ap 16%.

Secinājumi. Slimības izmaksu ekonomiskais modelis ir nozīmīgs instruments, un tā izmantošana ļautu veidot uz ekonomiskiem aprēķiniem balstītu sabiedrības veselības un veselības aprūpes politiku, jaunu pieeju izstrādi slimību vadībā un investīciju plānošanā. Savlaicīga slimību diagnostika un ārstēšanas uzsākšana ļautu mazināt slimību radīto slogu indivīdam, valsts ekonomikai un sabiedrībai kopumā.